

Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto

Sekretoriui drg. A.BRAZAUŠKUI

LKP CK Lenino o
skyrtaus laišku sektorius
1949 m. 02 mėn. 1 d.
Nr. 6-614

P a r e i š k i m a s

КГБ Литовской ССР
10 Отдел
№ 10/2798
10/05 1989 г.

Dar vykstant Didžiajam Tėvynės karui į išvaduotus Lietu-
vos rajonus priešas pradėjo siųsti savo paruoštus diversantus, ku-
rie, kartu su užnugaryje likusiais okupantų talkininkais, pradėjo
vykdyti teroristinius veiksmus prieš besikuriančios Tarybų valdžios
aktyvistus išvaduotuose Lietuvos kaimuose.

Šiems atsiųstiems diversantams naikinti, Lietuvos KP (b)
Centro Komitetas 1944 m. liepos 18 d. savo nutarimu, įpareigojo
kiekvienoje išvaduotoje Lietuvos apskrityje iš tarybinių aktyvis-
tų sukurti naikinamuosius batalijonus prieš atsiųstiems diversan-
tams ir jų talkininkams naikinti.

Vykdant šį Partijos Centro Komiteto nutarimą, kūrėsi nai-
kintojų batalijonai ir pradėjo kovoti su atsiųstais diversantais
ir jų talkininkais.

Atsižvelgiant į tai, kad naikinamųjų batalijonų kovotojai,
gynė darbo žmones nuo buržuazinių nacionalistų teroro, Lietuvos
KP (b) Centro Komitetas ir Lietuvos TSR Liaudies Komisarų Taryba
1945 m. spalio 18 d. nutarė apskrityse esančius naikinamuosius ba-
talijonus ateityje vadinti liaudies gynėjų būriais, o šių būrių
kovotojus-liaudies gynėjais.

Liaudies gynėjai ir jų kova pokario metais buvo būtina
reikalinga, apsaugoti Lietuvos darbo žmones nuo susiorganizavusių
ginkluotų gaujų teroro ir masinio žmonių žudymo, kuris tada Lietu-
voje buvo įgavęs platų mastą ir žiaurias sadistines formas.

Pokario metais, ginkluotos liaudies priešų gaujos Lazdijų
apskrityje nužudė daugiau, kai 570 nekaltų žmonių. Tūkstančius gy-
ventojų jie nužudė ir kitose Lietuvos vietovėse.

Tai buvo sudėtinga, labai sunki ir pavojinga liaudies gynė-
jų kova su šiomis ginkluotomis tarybinės liaudies priešų gaujomis,
nes jų kovas aktyviai rėmė ir jiems padėjo likę nuverstos buržuazi-
nės okupacinės valdžios atstovai ir kaime gyvenantys jų bendrinin-
kai, tikėdami su šių ginkluotų gaujų pagalba atkurti buržuazinę
valdžią Lietuvoje ir atgauti savo prarastas privilegijas.

Todėl, norėdami pakirsti liaudies gynėjų būrių kovingumą,
užsienio žvalgyba ir ginkluotų gaujų vadai, siuntė į liaudies gynė-
jų būrius savo agentus ir kitokius provakatorius. Su jais kartu
lindo į liaudies gynėjų būrius ir kitoki asmeninio pasipelnijimo
ieškantys smulkūs įvairaus plauko nusikaltėliai. Buvo dar blogiau,
kai nedidelių ginkluotų gaujų kovotojai, pasivadinę save liaudies
gynėjais mušė ir terorizavo kaime gyvenančius dorus žmones, imdavo
iš jų maisto produktus ir kitokius vėrtingus daiktus, liaudies gy-
nėjų vardu. Jie tokiais savo provakaciniais veiksmais, stengėsi
kompromituoti ir apjuodinti dorus liaudies gynėjų būrių kovotojus,
žeminti liaudies gynėjų būrių autoritetą dorų žmonių tarpe ir sip-
ninti jų kovingumą. Todėl liaudies gynėjams teko kovoti ne tik prie
buržuazinį terorą, bet ir už savo gretų grynumą. Reikėjo ginti
pralindusius ginkluotų gaujų talkininkus ir perduoti juos teismui,
o tarybinio teisėtumo pažeidėjus šalinti iš savo gretų.

1989 m. 05 m. 05 d.

Nors sunkioje kovoje už dorų darbo žmonių saugumą, daug liaudies gynėjų žuvo, tačiau jie nepalužo ir, kovodami su tarybių, liaudies priešais, parodė savo drąsą, aukštas politines idėjines ir moralines savybes.

Vykdydami savo visuomeninę misiją, jie kartu įvykdė ir Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto ir Tarybinės vyriausybės nutarimuose jiems pavestas užduotis. Numalšino ginkluotą pasipriešinimą, daug išgelbėjo nekaltų žmonių gyvybių ir padėjo įtvirtinti tarybų valdžią Lietuvos kaime.

Komunistų partija ir Tarybinė vyriausybė aukštai įvertino buvusių liaudies gynėjų nuopelnus Tarybų valdžiai ir suteikė jiems Didžiojo Tėvynės karo dalyvio statusą ir jie dabar gali naudotis karo veteranams teikiamomis lengvatomis. Pažymint išymes pergales Didžiajame Tėvynės kare metines, buvusius liaudies gynėjus apdovanoja ordinais ir jubiliejiniais medaliais.

Tais sunkiais pokariniiais metais liaudies gynėjai nebuvo įgaliojami atlikti kokius nors kitus darbus. Jie neturėjo jokių teisių ir jiems buvo griežtai draudžiama savavališkai sulaikyti žmones juos apklausinėti, terorizuoti, daryti gyventojų namuose bet kokias kratas ir pasisavinti jų kokią nors turtą. Jų buvo tiesioginė pareiga kovoti prieš ginkluotų gaujų terorą, ginti žmones nuo ginkluotų gaujų užpuolimų ir saugoti partinius ir tarybinius darbuotojus, vykstančius į kaimus atlikti jiems duotų darbų.

Tačiau prasidėjus persitvarkymui, demokratijai ir viešumui, atsirado besikuriančio Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio veikėjų matosi, buvusių liaudies gynėjų provokatorių arba jų palikuonių Romas Gudaitis, kuris 1988 m. birželio 11 d. laikraštyje "Literatūra ir Menas" Nr. 24 (2169) parašė straipsnį "Mes iš persautų dainų krašto", kuriame buvusius liaudies gynėjus išvadino girtuokliais, chuliganais, tinginiais, valkatomis, lupikautojais, nemokšom, Stalino pakalikais, ginkluotais asilais, išvežtųjų turto grobikais, sodybų plėšikais ir sulygino su turinčiais gerą uoslę kareivių šuni mi. O Vytautas Petkevičius, buvęs Šilavoto valščiaus liaudies gynėjas, atsiliėpdamas į šį R.Gudaičio parašytą straipsnį, 1988 m. liepos 2 d. laikraštyje "Literatūra ir Menas" Nr. 27 (2172) parašė straipsnį "Pasiutusiu miltų-pasiutusi košė", kuriame, iškraipydamas tikruosius faktus apie to meto liaudies gynėjų gyvenimą ir jų veiklą, šiems R.Gudaičio šmeižtams pritarė.

1988 m. rugsėjo 25 d. Lazdijų miesto karo ir darbo veteranų susitikime su Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio atstovu B.Gendzeliu, mes jo paklausėme, kodėl persitvarkymo sąjūdžio veikėjas R.Gudaitis taip nekulturingai elgėsi ir savo parašytame straipsnyje viešai respublikinėje spaudoje taip niekuo nepagrįstai apkaltino ir taip labai negražiai apšmeižė, tokių šmeižtų nenusipelnčius visus buvusius liaudies gynėjus, nepateikęs nei vieno panašaus nusikaltimo fakto. Mes pasakėme, kad liaudies gynėjų būriai, buvo įkurti LKP (b) Centro Komiteto ir LTSR Liaudies Komisarų Tarybos nutarimu, o ne savavališkai susiorganizavusios kokios tai ginkluotos gaujos ir jos taip veikė, kaip R.Gudaitis rašo savo straipsnyje.

Atsakydamas į šį klausimą, B.Gendzelis mums paaiškino, kad tu LKP (b) Centro Komiteto ir LTSR Liaudies Komisarų Tarybos nutarimo, kuriuo buvo įkurti liaudies gynėjų būriai, persitvarkymo sąjūdis nepripažįsta ir todėl skaito, kad to meto liaudies gynėjų būriai, tai buvo savavališkai įsikūrusios ginkluotos gaujos, kurios vedė neteisingą ginkluotą kovą prieš to meto laisvės kovotojus ir labai blogai elgėsi su visais žmonėmis.

Atsirado ir daugiau panašių rašinėtojų, kurie, aprašinėdami pokarinių metų padarytus klaidas, šių sukeltų neigiamų emocijų paskatinti, spaudoje rašytuose savo straipsniuose, būtinai para-

šo, kad liaudies gynėjai laužė medelių viršūnes ir kūrė laužus arti namų, daužė žmonėms galvas ir vielomis rišo jiems rankas, atidaužydavo žmonėms kojų padus, kad vežami niekur nepabėgtų, šaudė į parke augančius medžius, prievarta vertė žmonis, kad rašytų pareiškimus stoti į kolūkius ir dar mini visokiausių niekuo nepagrįstų kaltinimų. Dar blogiau, 1989 m. sausio 7 d. Valstiečių laikraštyje Nr. 7 (6636) kokia tai veikėja iš Vilkaviškio rajono Teiberių kaimo Danutė Kasiukaitienė parašė straipsnį "Žmogus tarp žmonių" ir iš Panevėžio Valė Indrošiūnienė parašė straipsnelį "Be kaltės kaltieji". Šiuose savo straipsniuose nepateikdamos jokių konkrečių įrodymų, papasakojo apie liaudies gynėjų tokius žiaurius darbus, kokius atlikdavo tik liaudies priešų ginkluotų gaujų dalyviai. Ir, norėdami įrodyti, kad liaudies gynėjai tikrai toki buvo, tai tame pačiame laikraščio puslapyje, šalia šių liaudies gynėjų šmeižiančių straipsnių, patalpintas Skuodo rajono Girdenių kaimo gyventojos Jadvygos Šimanaitienės straipsnis "Už ką?" kuriame aprašyti liaudies priešų ginkluotų gaujų teroristiniai veiksmai ir nekaltų žmonių žudymai.

Tačiau visi dori liaudies gynėjai taip nedarė ir daryti negalėjo, nes jiems reikėjo savo chumaniškus ginkluotos kovos veiksmus prieš pastatyti liaudies priešų ginkluotiems kovos veiksmams, kurie kovodami prieš niekuo nekaltus žmones, juos terorizavo visai kankino ir žudė. Todėl liaudies gynėjai taip daryti, kaip darė jų priešai, negalėjo ir jiems taip daryti buvo griežtai draudžiama. Jeigu pasitaikydavo panašių faktų, tai juos padarydavo į liaudies gynėjų būrius pralindę nesąžiningi žmonės ir kitokie provokatoriai. Pasitaikydavo, kad netaktiškai pasielgdavo aktyvistai, su kuriais liaudies gynėjai kartu eidavo ir juos saugodavo. Buvo ir tokių atvejų, kai miesteliuose gyvenantys chuliganai pasidarydavo iš medžio pistoletus (imituojančius tikrąjį ginklą,) ir po vienu švarku atlapu prisiseigdavo lietuviškos nacionalinės vėliavos ženkluką, o po kitais švarkų atlapais penkiakampę žvaigždę ir naktimis išeidavo į kaimus plėšikauti. Ir vienus žmones susistatę prie sienų ar susiklupę jie apiplėšdavo ir paimdavo jų vertingus daiktus ir maisto produktus, kaip ginkluotų gaujų kovotojai, o kitus taip apiplėšdavo pasivadinę save liaudies gynėjais. O dabar viskas kas tada buvo padaryta negerai, suverčiama tik buvusiems liaudies gynėjams.

Pokariniais metais liaudies gynėjų būrių įsikūrimas ir jų koviniai veiksmai, apie kuruos dabar rašinėja mažai ką apie tai žinantys ir išmanantys rašytojai, žurnalistai ir kitokie rašinėtojai vyksta ne čia ir ne dabar, o vyko tenai ir tada. Todėl neištyrinėjus buvusių liaudies gynėjų būrių atliktų darbų vertinti jų veiksmus tik dabartiniu metu neteisingai sukeltomis emocijomis yra negerai ir taip daryti nereikėtų.

Todėl toki rašytojai, žurnalistai, ir kitoki rašinėtojai kaltindami buvusius liaudies gynėjus, tokiais nepelnytais ir niekuo nepagrįstais kaltinimais ir taip negražiai juos aprašydami spaudoje jie grubiai pažeidė buvusių dorų liaudies gynėjų garbę ir orumą, labai juos įžeidė, įskaudino ir pastūmėjo į didelę gyvenimo neviltį, nes po atliktų šių niekuo nepagrįstų kaltinimų, dabar rašinėtojai siūlina, o Lietuvos persitvarkymo sąjūdis reikalauja, kad iš buvusių liaudies gynėjų atimtų jiems suteiktas užtarnautas lengvatas ir nori juos sulyginti su buvusiais tarybinės liaudies priešų ginkluotų gaujų dalyviais.

Kai liaudies gynėjai vykdė Partijos ir Tarybinės vyriausybės nutarimus ir, rizikuodami savo gyvybe, kovojo prieš įžulius tarybinės liaudies priešus, tai tada partinių ir tarybinių organų vadovai liaudies gynėjams sakydavo, kad už pavojingą ir pasiaukojamą darbą ir kovinius nuopelnus jumi Tėvynė ateityje niekada nepamirš. Tačiau dabar, kai tie, kurie nenorėjo, kad pokario metais

būtų įtvirtinta tarybinė santvarka Lietuvoje arba jų palikuonys ir kiti jų idėjų draugai, pradėjo buvusius liaudies gynėjus nepagrįstai kaltinti ir viešai juos kompromituoti, tai buvusiems liaudies gynėjams reikia bereikalingai kentėti arba tik patiems savo jėgomis nuo jų gintis. O LKP Centro Komitetas ir LTSR Ministrų Taryba, kurių bendru nutarimu buvo įkurti liaudies gynėjų būriai ir jų kovotojai vykdė šiuos nutarimus, tylėjo ir dabar tyli, jų negyne ir negina ir nepagrįstai apkaltintų ir sukompromituotų nereabilituoja.

Dabar, kai visi džiaugiasi Lietuvos atgimimu ir persitvarkymo rezultatais, tai mes buvę liaudies gynėjai, šiais laimėjimais džiaugtis negalime, nes esame moraliai pasmerkti, negalime normaliai bendrauti su žmonėmis, su jaunimu ir nežinome koksai ateityje bus mūsų likimas.

Todėl, remdamiesi šiame pareiškime išdėstytais faktais, mes buvę liaudies gynėjai reikalaujame ir prašome Jūsų, kartu su LTSR Ministrų Tarybos pirmininku V. Sakalausku sudaryti iš partinių, tarybinių ir mokslinių įstaigų darbuotojų kompetentingą komisiją, kuri ištirtų pokario metų buvusių liaudies gynėjų būrių kovotojų veiklą, atskirtų gerus atliktus darbus nuo blogų, juos paskelbti respublikinėje spaudoje ir blogus darbus ir jų atlikėjus pasmerkti, o buvusiems doriems liaudies gynėjams viešai paskelbtus nepelnytus ir niekuo nepagrįstus kaltinimus, juos moraliai rehabilituoti ir aiškiai pasakyti, koksai bus jų likimas ateityje.

Buvusių Lazdijų apskrities ir dabar čia gyvenančių liaudies gynėjų parašai:

1989.01.18.

J. Šulinskas
S. Paškevičius

[Signature]

S. Žaliukas

[Signature]

P. Muravjovas

[Signature]

V. Blaževičius

[Signature]

E. Laurenovas

[Signature]

D. Konovalovas

[Signature]

A. Leonovas

[Signature]

A. Baubonis

[Signature]

E. Vasilevas

[Signature]

T. Muravjovas

[Signature]

J. Petruškevičius

[Signature]

P. Matviejovas

[Signature]

A. Mizaras

[Signature]

J. Ignatavičius

[Signature]

V. Mikelionis

[Signature]

S. Matulevičius

[Signature]

J. Petkevičius

[Signature]

A. Ignatavičius

[Signature]

J. Švitra

[Signature]

Z. Janulevičius

[Signature]

J. Kėrys

[Signature]

Buvęs apskrities l.g. burio štabo viršininko

padėjėjas politiniams reikalams A. Mozūras

[Signature]